

Lag

om ändring av förundersökningslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i förundersökningslagen (805/2011) 1 kap. 2 § 1 mom. 3 punkten, 3 kap. 1 § 1 mom. och 9 § 1 mom., 4 kap. 13 § 1 mom. och 16 § 1 mom. 7 punkten, 5 kap. 3 §, 10 kap. 1 § 2 och 3 mom. samt 11 kap. 1 § 2 mom. 4 punkten, 1 § 3 mom. och 7 § 2 mom.,

av dem 4 kap. 13 § 1 mom. sådant det lyder i lag 10/2016 och 4 kap. 16 § 1 mom. 7 punkten sådan den lyder i lag 453/2023, samt

fogas till 3 kap. 1 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 222/2026, ett nytt 2 mom., varvid de nuvarande 2 och 3 mom. blir 3 och 4 mom., till 4 kap. 16 § 1 mom., sådant det lyder i lag 453/2023, en ny 8 punkt och till 7 kap. 10 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 818/2014, ett nytt 5 mom. som följer:

1 kap.

Bestämmelser om tillämpningsområdet

2 §

Vad som ska utredas vid förundersökning

Vid förundersökning utreds

3) målsägandens privaträttsliga anspråk genom att målsäganden ges tillfälle att framföra det inom skälig tid, om målsäganden med stöd av 3 kap. 9 § i lagen om rättegång i brottmål (689/1997) har bett åklagaren föra talan om anspråket, förutom om åklagaren meddelar att åklagaren inte åtar sig att föra talan om anspråket,

3 kap.

Allmänna bestämmelser om hur förundersökning ska genomföras

1 §

Registrering av anmälan om brott

När någon anmäler ett brott eller en händelse som den som gjort anmälan misstänker vara ett brott till en förundersökningsmyndighet, ska myndigheten registrera anmälan utan dröjsmål. Uppgifterna i en anmälan kan också fogas till en tidigare registrerad anmälan om samma brott. Anmälningar som gäller brott som har samband med varandra får behandlas med en enda anmälan om brott, om det är motiverat med tanke på de misstänkta brottens art och en ändamålsenlig behandling av ärendet.

Om anmälan är oklar eller bristfällig, ska den som gjort anmälan vid behov uppmanas att precisera eller komplettera den. Anmälan registreras inte som anmälan om brott, om uppmaningen inte iakttas och anmälan med beaktande av ärendets art är väsentligt bristfällig

RP 188/2025 rd

LaUB 3/2026 rd

RSv 23/2026 rd

eller om det är uppenbart att inget brott har begåtts. Ett beslut om att en anmälan inte registreras ska fattas vid behov i enlighet med 11 kap. 1 §.

9 §

När förundersökning inte behöver göras och när förundersökningen får läggas ned

Om inget viktigt allmänt eller enskilt intresse kräver något annat och ett brott inte kan förutses medföra strängare straff än böter och brottet bedömt som en helhet ska anses vara uppenbart obetydligt, behöver förundersökning av brottet inte göras och får en förundersökning som redan har inletts läggas ned.

4 kap.

Förundersökningsprinciperna och rättigheterna för dem som deltar i förundersökning

13 §

Översättning av handlingar

Handlingar eller delar av handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet och är väsentliga med tanke på saken ska inom skälig tid skriftligt översättas för en misstänkt till det i 12 § avsedda språk som den misstänkte använder, om översättningen behövs för att bevaka den misstänktes rättigheter. Till en målsägande ska det på målsägandens begäran inom skälig tid ges en skriftlig översättning till det i 12 § avsedda språk som målsäganden använder av handlingar eller delar av handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet och är väsentliga med tanke på saken, om översättningen behövs för att bevaka målsägandens rättigheter, av en skriftlig bekräftelse som avses i 3 kap. 1 § 4 mom. samt av ett beslut som avses i 11 kap. 1 § om att en förundersökning inte görs, att den läggs ned eller att den avslutas utan att saken lämnas till åklagarens prövning eller av ett sammandrag av ett sådant beslut.

16 §

Underrättelse om den misstänktes rättigheter

När en person underrättas om att han eller hon är misstänkt för brott ska personen utan dröjsmål och senast innan han eller hon hörs underrättas om

7) möjligheten till medling under de förutsättningar som anges i lagen om medling vid brott och i vissa tvister (1015/2005),

8) att det att förlikning har ingåtts mellan gärningsmannen och målsäganden, att gärningsmannen annars har strävat efter att förhindra eller avlägsna verkningarna av sitt brott eller har strävat efter att främja utredningen av brottet kan beaktas som strafflinningsgrund med stöd av 6 kap. 6 § i strafflagen.

5 kap.

Förundersökningssamarbete mellan förundersökningsmyndigheter och åklagare

3 §

Samarbetskyldighet

Förundersökningsmyndigheten ska så som ärendets art eller omfattning förutsätter underrätta åklagaren om omständigheter som hänför sig till förundersökningen och förundersökningsåtgärderna och om undersökningens framskridande. Om förundersökningsmyndigheten har underrättat åklagaren om ett brott som har kommit för undersökning, ska undersökningsledaren diskutera med åklagaren om vad beredningen av ärendet för åtalsprövning och rättegång kräver. I sådana situationer ska undersökningsledaren innan förundersökningen avslutas diskutera med åklagaren om ärendet har utretts tillräckligt väl i enlighet med 1 kap. 2 §, om ärendets art och omfattning kräver det eller om det är meningen att förundersökningen avslutas utan att ärendet överlämnas till åklagaren. Bestämmelser om skyldigheten att underrätta om användning av tvångsmedel finns i tvångsmedelslagen.

Förundersökningsmyndigheten och åklagaren ska diskutera frågor om hur förundersökningssamarbetet ska ordnas. Vid behov ska de diskutera behovet av en begäran om avslutande utsaga. Förundersökningsmyndigheten och åklagaren ska också diskutera innehållet i en begäran om avslutande utsaga och de åtgärder som den eventuellt kräver samt ett eventuellt behov att komplettera förundersökningen med anledning av en avslutande utsaga.

Åklagaren ska även på annat sätt än det som avses i 1 och 2 mom. efter behov medverka i förundersökningen för att säkerställa att ärendet utreds i enlighet med 1 kap. 2 §.

7 kap.

Förhör

10 §

Underrättelser före ett förhör

De underrättelser som avses i denna paragraf får göras genom att på förhand sända dem till den som förhörs. Den som förhörs ska då tillfrågas om denne har förstått innehållet i underrättelserna.

10 kap.

Avslutande av förundersökning

1 §

Avslutande utsaga

Begäran om avslutande utsaga ska preciseras. Det ska avsättas så mycket tid för utsagan att den som ska lämna den hinner sätta sig in i ärendet i tillräckligt hög grad och utan att behandlingen för den skull drar ut på tiden onödigt mycket. Efter att ha fått den avslutande utsagan ska förundersökningsmyndigheten pröva om förundersökningen kan avslutas eller om förundersökningen måste kompletteras på grund av utsagan.

Undersökningsledaren ska i samarbete med åklagaren besluta om avslutande utsaga begärs eller inte och vilka åtgärder den eventuellt föranleder. Bestämmelser om

överläggningsskyldigheten mellan förundersökningsmyndigheten och åklagaren i fråga om förfarandet med avslutande utsaga finns i 5 kap. 3 §.

11 kap.

Särskilda bestämmelser

1 §

Förundersökningsbeslut

Av det beslut som avses i 1 mom. ska framgå

4) grunderna för beslutet på det sätt som ärendets art och omfattning förutsätter samt de bestämmelser som tillämpats,

Beslutet ska ges till en part som är närvarande vid förundersökningen eller sändas per post till den adress som parten har uppgett eller som förundersökningsmyndigheten annars känner till. Beslutet behöver inte ges eller sändas, om det skulle medföra olägenhet för utredningen av det aktuella brottet eller ett annat brott som har samband med det. Beslutet ska ges eller sändas utan ogrundat dröjsmål efter det att den olägenhet som avses ovan inte längre kan uppkomma. Om brottet har ett mycket stort antal målsägande, kan beslutet delges dem genom offentlig delgivning med iakttagande av 62 § i förvaltningslagen (434/2003).

7 §

Information om förundersökning

Namnet på eller bilder av en person får lämnas ut till offentligheten bara om det är nödvändigt för att ett brott ska kunna utredas, en misstänkt ska kunna nås, ett nytt brott ska kunna förhindras eller skada till följd av ett brott ska kunna förhindras. Namnet på personen får dessutom lämnas ut till offentligheten, om personen själv har lämnat ut det till offentligheten eller samtyckt till att det görs.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2026.

Helsingfors den 17 april 2026

Republikens President

Alexander Stubb

Justitieminister Leena Meri